

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedu senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca a členov senátu JUDr. Igora Belka a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD., v právnej veci navrhovateľov: **1/ A.**, bytom P.P., **2/ P.**, bytom L., **3/** po nebohom S. dedičia: **3a/ M.**, bytom O., **3b/ E.**, bytom P.P., **3c/ mal. S.**, zast. *L.*, matkou, bytom P.P., proti odporcovi: **Obvodný pozemkový úrad Prešov** so sídlom Námestie mieru č. 2, Prešov o **preskúmanie zákonnosti rozhodnutia** správneho orgánu v reštitučnom konaní, na odvolanie navrhovateľky 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 17. apríla 2009 č. k. 5Sp 5/2008-34, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 17. apríla 2009 č. k. 5Sp 5/2008-34 **p o t v r d z u j e .**

Navrhovateľom právo na náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Konanie na správnom orgáne

Rozhodnutím zo dňa 4. decembra 2007, č.: OPÚ-2007/01036-/Bd odporca podľa § 5 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom (ďalej na účely tohto rozsudku len „zák. č. 503/2003 Z.z.“) a v súlade s § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (ďalej len „Správny poriadok“) vyslovil, že

- a) navrhovateľka 1/ nespĺňa podmienky oprávnenej osoby uvedené v § 2 ods. 2 písm. a) až e) zák. č. 503/2003 Z.z.,
  - b) navrhovateľ 2/ nespĺňa podmienky oprávnenej osoby uvedené v § 3 ods. 1 písm. a) až t) zák. č. 503/2003 Z.z.,
  - c) S., r. č. X., trvalý pobyt P.H. nespĺňa podmienky oprávnenej osoby uvedené v § 3 ods. 1 písm. a) až t) zák. č. 503/2003 Z.z.,
- na pozemky zapísané v Pzkn. vl. č. X. až X. v katastrálnom území P., ktoré prešli na štát rozhodnutím Okresného národného výboru č. Výst. 5800/1971, zo dňa 14.11.1973.

Odporca ďalej v napadnutom rozhodnutí uviedol, že dňa X..12.2004 si navrhovatelia, resp. ich predchodca S. uplatnili nárok na navrátenie k pozemkom parc. č. X., X., X., X., X., X., X., X., X. a X. v k. ú. P..

Podľa zisteného skutkového stavu uvedené pozemky prešli na štát (konkrétne na Východoslovenské vodárne a kanalizácie) vo výmere 23.921 m² podľa vyvlastňovacieho rozhodnutia č. Výst. 5800/1971 ako Záchytné územie Sabinov II – pre skupinový vodovod Slavkov – Prešov. Za vyvlastnené parcely podľa vyvlastňovacieho rozhodnutia boli zložené finančné náhrady do depozitu Štátneho notárstva, čím si štát splnil povinnosť o vyplatení náhrady. Nehnutelnosti v súčasnosti slúžia účelu vyvlastnenia.

K účastníkom odporca uviedol, že navrhovateľka 1/ je nevestou vyvlastňovaných osôb J. a B., čím nespĺňa podmienku oprávnenej osoby podľa § 2 ods. 2 písm. a) až písm. e) a § 3 zák. č. 503/2003 Z.z.

Podľa § 2 ods. 2 zák. č. 503/2003 Z.z. platí, že ak osoba, ktorej vlastníctvo k pozemku prešlo v rozhodujúcom období do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby v prípadoch uvedených v ustanovení § 3, zomrela pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5 alebo ak bola pred uplynutím tejto lehoty vyhlásená za mŕtvu, sú oprávnenými osobami štátni občania Slovenskej republiky, fyzické osoby v tomto poradí:

a) dedič zo závetu, ktorý bol predložený v konaní o dedičstve, ktorý nadobudol celé dedičstvo,

b) dedič zo závetu, ktorý nadobudol dedičstvo, ale len v miere zodpovedajúcej jeho dedičskému podielu; to neplatí, ak dedičovi podľa závetu pripadli len jednotlivé veci alebo práva; ak bol dedič závetom ustanovený len k určitej časti pozemku, na ktorú sa vzťahuje povinnosť vydania, je oprávnený len k tejto časti pozemku,

c) deti a manžel osoby uvedenej v odseku 1, všetci rovným dielom; ak dieťa zomrelo pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5, sú na jeho mieste oprávnenými osobami jeho deti, a ak niektoré z nich zomrelo, jeho deti,

d) rodičia osoby uvedenej v odseku 1,

e) súrodenci osoby uvedenej v odseku 1, a ak niektorý z nich zomrel, sú na jeho mieste oprávnenými osobami jeho deti.

Navrhovatelia 2/ a 3/ sú deti manžela navrhovateľky 1/, tzn. deti P., avšak tieto osoby podľa odporcu nespĺňajú podmienky o navrátení vlastníctva oprávneným osobám uvedené v § 3 ods. 1 písm. a) až písm. t) zák. č. 503/2003 Z.z. Tento argument nemal spochybníť ani Krajský súd v Prešove, ktorý predchádzajúcim rozsudkom sp. zn. 3Sp/11/2007-12, 8007200356 pôvodné rozhodnutie odporcu zrušil.

Podľa § 3 ods. 1 zák. č. 503/2003 Z.z. sa oprávneným osobám navráti vlastníctvo k pozemku, ktorý prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v dôsledku

a) výroku o prepadnutí majetku, prepadnutí veci alebo zhabaní veci v trestnom konaní, prípadne v trestnom konaní správnom podľa skorších predpisov, ak bol výrok zrušený podľa osobitných predpisov, 4)

b) odňatia bez náhrady postupom podľa zákona č. 142/1947 Zb. o revízii prvej pozemkovej reformy alebo podľa zákona č. 46/1948 Zb. o novej pozemkovej reforme,

c) postupu podľa § 453a Občianskeho zákonníka alebo podľa § 287a zákona č. 87/1950 Zb. o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok) v znení zákona č. 67/1952 Zb.,

d) odňatia bez náhrady postupom podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 81/1949 Zb. SNR o úprave právnych pomerov pasienkového majetku bývalých urbárikov, komposesorátov a podobných právnych útvarov,

e) vyhlásenia zmluvy o postúpení pohľadávok pre prípad vystahovania (tzv. renunciačné vyhlásenie),

f) toho, že občan zdržiavajúci sa v cudzine nehnuteľnosť zanechal na území Slovenskej republiky alebo ktorého majetok prešiel na štát podľa zákona č. 183/1950 Zb. o majetku zanechanom na území Československej republiky osobami, ktoré optovali pre Zväz sovietskych socialistických republík a presídlili na jeho územie,

g) zmluvy o darovaní nehnuteľnosti uzavretej darcom v tiesni,

h) dražobného konania uskutočneného na úhradu pohľadávky štátu,

i) súdneho rozhodnutia, ktorým sa vyhlásila za neplatnú zmluva o prevode majetku, ktorou občan pred odchodom do cudziny previedol vec na iného, ak dôvodom neplatnosti bolo opustenie republiky, prípadne uznanie takejto zmluvy účastníkmi za neplatnú; v takom prípade je oprávnenou osobou nadobúdateľ podľa uvedenej zmluvy, a to aj ak táto zmluva nenadobudla účinnosť,

j) kúpnej zmluvy uzavretej v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok,

k) odmietnutia dedičstva v dedičskom konaní urobeného v tiesni,

l) vyvlastnenia za náhradu, ak nehnuteľnosť existuje a nikdy neslúžila na účel, na ktorý bola vyvlastnená,

m) vyvlastnenia bez vyplatenia náhrady,

n) znárodnenia vykonaného v rozpore s vtedy platnými predpismi alebo bez vyplatenia náhrady,

o) prevzatia nehnuteľnosti bez právneho dôvodu,

p) politickej perzekúcie 5) alebo postupu porušujúceho všeobecne uznávané ľudské práva a slobody, X.)

r) odovzdania do vlastníctva družstva podľa osobitných predpisov, 7)

s) prikázania do užívania právnickej osoby na základe zákona č. 55/1947 Zb. o pomoci roľníkom pri uskutočňovaní poľnohospodárskeho výrobného plánu alebo vládneho nariadenia č. 50/1955 Zb. o niektorých opatreniach na zabezpečenie poľnohospodárskej výroby,

t) prevodu na štát spoločne užívaných singulárnych lesov a lesných družstiev, ak členmi družstva boli aj fyzické osoby; na prevzatie tohto majetku sa použijú osobitné predpisy. 8)

II.

Konanie na prvostupňovom súde

Proti tomuto rozhodnutiu podala navrhovateľka 1/ na krajský súd opravný prostriedok zo dňa 03.01.2008 označený ako odvolanie.

Krajský súd ako súd prvého stupňa preskúmal napadnuté rozhodnutie a konanie, ktoré mu predchádzalo, vypočul účastníkov konania, oboznámil sa s obsahom administratívneho spisu a dospel k záveru, že opravný prostriedok nie je dôvodný. Preto potvrdil rozhodnutie odporcu napadnuté opravným prostriedkom navrhovateľky, nakoľko je v zmysle § 250q ods. 2 O.s.p. vydané v súlade so zákonom.

Ďalej vo svojom odôvodnení krajský súd zdôraznil, že správny orgán sa riadil právnym názorom krajského súdu vysloveným v predchádzajúcom zrušujúcom rozsudku č. k. 3Sp 11/2007. Dôvodom na vyslovenie tohto pôvodného rozsudku bola skutočnosť, že aj keď správny orgán vo veci uplatneného reštitučného nároku rozhodol správne, nerozhodol podľa krajského súdu o celom predmete konania (o parcelách č. X. a č. X.) a keďže išlo o takú vadu konania, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť rozhodnutia (§ 250i ods. 3 O.s.p.), skoršie rozhodnutie odporcu zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie.

Podľa krajského súdu, aby sa mohla fyzická osoba úspešne domáhať svojich reštitučných nárokov, musia byť splnené všetky zákonné podmienky, v konkrétnom prípade upravené v ustanoveniach § 2 a 3 zák. č. 503/2003 Z.z. Dokazovaním mal krajský súd nepochybne preukázané, že peňažná náhrada bola vkladaná v prospech osôb, ktorým nehnuteľnosti boli vyvlastnené ako osobám na neznámom mieste sa zdržujúcim a následne prijatá rozhodnutiami bývalého Štátneho notárstva Prešov (Nsn 2/74, 3/74, 5/74, X./74, 7/74, 8/74) do úschovy podľa § 69 ods. 1 písm. a/ Notárskeho poriadku (zákon č. 95/1963 Zb.),

teda za účelom splnenia dlhu, a to aj vtedy, keď sa pred ich prepadnutím v prospech štátu nikto o ne neprihlásil.

Navyše krajský súd vyzdvihol aj ten rozmer prejednávanej veci, že bolo chybou dedičov pôvodných vlastníkov, že sa o veci náležité nezaujímali, v dôsledku čoho finančné prostriedky prepadli v prospech štátu.

Ďalej pre účely určenia oprávnenej osoby je právne irelevantné, že pôvodní vlastníci v čase vydania vyvlastňovacieho rozhodnutia už boli nedostupní, resp. nebohí.

III.

Odvolanie navrhovateľky 1/, stanovisko odporcu

Vo včas podanom odvolaní zo dňa 25.05.2009 (č. 1. 41) proti rozsudku prvostupňového súdu navrhovateľka 1/ navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok zrušil.

Podľa navrhovateľky 1/ je rozhodnutie odporcu zmätočné a ničím nepodložené.

Ďalej vyslovila nesúhlas s odôvodnením, podľa ktorého nie je oprávnenu osobou. K tomuto svojmu argumentu poukázala na účinky Osvedčenia o dedičstve, ktoré bolo vydané Notárskym úradom v Prešove pod č. D 1671/01 - Dnot 60/02.

Rovnako odmietla argumentáciu krajského súdu, že za vyvlastnené pozemky bola stanovená peňažná náhrada, ktorá mala byť uložená v depozite. Nakoľko o tejto náhrade nikto z blízkych osôb nevedel, ani nebohý manžel navrhovateľky nebol o uložení náhrady nikým upovedomený, potom sa jej nikto nedomáhal, a tak prepadla v prospech štátu.

Z uvedených dôvodov sa navrhovateľka 1/ domnieva, že rozhodnutím odporcu ako aj rozsudkom krajského súdu boli porušené jej občianske práva na domáhanie sa odstránenia krívd spôsobených bývalým režimom.

Doplnením podania z 10.06.2009 (doručené dňa 16.06.2009) oznámila navrhovateľka, že odvolanie proti rozsudku krajského súdu podala len vo vlastnom mene a teda nekonala ani za navrhovateľa 2/, resp. 3/.

Vyjadrenie odporcu sa v súdnom spise nenachádza.

IV.

Právne názory odvolacieho súdu

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu odvolacích dôvodov postupom podľa zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej v texte rozsudku len „O.s.p.“). Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 202 v spoj. s § 250s O.s.p. podanie odvolania prípustné, nenariadil vo veci pojednávanie (§ 250ja ods. 2 v spoj. s § 250l ods. 2 O.s.p.) a po neverejnej porade senátu dospel k záveru, že podanie odvolania nie je dôvodné, pretože napadnutý rozsudok je vydaný v súlade so zákonom, a preto ho podľa § 219 ods. 1 v spoj. s § 250l ods. 2 O.s.p. ako vecne správny z nasledovných dôvodov potvrdil.

Po vyhodnotení závažnosti odvolacích dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu Najvyšší súd s prihliadnutím na ust. § 219 ods. 2 v spoj. s § 250l ods. 2 a § 372p ods. 1 O.s.p. konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov spolu so správnou citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku. Preto sa s ním stotožňuje v prevažujúcom rozsahu a aby nadbytočne neopakoval pre účastníkov známe fakty prejednáwanej veci spolu s právnymi závermi krajského súdu, Najvyšší súd sa v svojom odôvodnení následne obmedzí iba na rekapituláciu niektorých vybraných bodov odôvodnenia napadnutého rozsudku a doplnenia svojich odlišných zistení a záverov zistených v odvolacom konaní (§ 219 ods. 2 v spoj. s § 250l ods. 2 O.s.p. umožňuje odvolaciemu súdu doplniť odôvodnenie prvostupňového súdu o ďalšie dôvody).

Predovšetkým z obsahu odvolania navrhovateľky 1/ vyplýva, že skutkové zistenia nie sú medzi účastníkmi konania sporné.

Preto základnou otázkou, ktorú účastníci riešili v predchádzajúcom správnom a následne aj v súdnom konaní, je to, či navrhovateľka 1/ má vôbec nárok sa dovolávať práva na postup podľa zák. č. 503/2003 Z.z.

Správne na túto otázku odpovedal odporca, keď navrhovateľku 1/ označil za osobu, ktorá nielen že nespĺňa podmienky oprávnenej osoby, ale napriek tomu sa domáha nápravy krívd, ktoré zák. č. 503/2003 Z.z. v jej prípade nemal vôbec na mysli. Hlavným zámyslom zákonodarcu pre prijatie reštitučných majetkových zákonov bolo zmierniť následky niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo voči **vlastníkom** poľnohospodárskeho

a lesného majetku v období rokov 1948 až 1989, následne dosiahnuť zlepšenie starostlivosti o poľnohospodársku a lesnú pôdu **obnovením** pôvodných vlastníckych vzťahov k pôde a upraviť vlastnícke vzťahy k pôde v súlade so záujmami hospodárskeho rozvoja vidieka aj v súlade s požiadavkami na tvorbu krajiny a životného prostredia (viď preambula k zákonu č. 229/1991 Zb. Tento zámysel zákonodarca vymedzil pre účely zák. č. 503/2003 Z.z. textom zakotveným v ust. § 1.

Z ustanovenia § 1 zák. č. 503/2003 Z.z. pre Najvyšší súd vyplýva záver, že tento zákon upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré neboli vydané podľa zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku, poprípade neboli vydané podľa § 37 až 39 zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách, pričom v procese navrátenia musí byť preukázané, že ide o pozemky, ktoré tvoria alebo poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria v zmysle § 2 zákona Slovenskej národnej rady č. 307/1992 Zb. o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu, alebo tvoria lesný pôdny fond v zmysle zákon č. 61/1977 Zb. o lesoch.

Najvyšší súd hore uvedené ustanovenie a samotný účel zák. č. 503/2003 Z.z. interpretuje v tom duchu, že má **oprávneným** osobám, ktoré si z rôznych dôvodov svoj nárok na kompetentnom verejnom orgáne neuplatnili postupom podľa § 9 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb. o pôde v lehote určenej v ust. § 13 ods. 1 a 2 citovaného zákona, umožniť uplatniť si nárok na vydanie nehnuteľnosti, vlastníctvo ku ktorým prešlo na štát niektorým zo spôsobov taxatívne vymedzeným v § 3 zák. č. 503/2003 Z.z., a to v novo ustanovenej prekluzívnej lehote, ktorá začala plynúť od 01.01.2004 a skončí dňa 31.12.2004.

Navrhovateľka 1/ je však nevestou pôvodných vlastníkov J. a B., ktorým boli na základe vyvlastňovacieho rozhodnutia dotknuté parcely odňaté z vlastníctva.

Z tohto rodinného vzťahu navrhovateľke 1/, nakoľko ani nepreukázala možné testamentárne nástupníctvo (§ 2 ods. 2 písm. a/, resp. b/ zák. č. 503/2003 Z.z.), nevyplývajú žiadne práva, ktoré by mohla ona osobne (viď spresnenie navrhovateľky 1/ z 10. júna 2009) uplatňovať prostredníctvom zák. č. 503/2003 Z.z.

Preto sa Najvyšší súd nemôže stotožniť s odvolacou argumentáciou navrhovateľky, že „rozhodnutím Obvodného pozemkového úradu ako aj rozsudkom Krajského Súdu v Prešove boli porušené moje občianske práva na domáham sa odstránenia krívd spôsobených bývalým režimom, považujem odvolanie za dôvodné a opodstatnené.“

Na základe uvedených dôvodov Najvyšší súd mohol iba konštatovať, že krajský súd v svojom rozsudku správne preveril skutkový stav zistený odporcom a v súlade so zákonom potvrdil právne závery odporcu.

Najvyšší súd vzhľadom na námietky uplatnené navrhovateľkou 1/, že rozhodnutie odporcu je zmätočné a ničím nepodložené, hoci toto svoje tvrdenie bližšie neobjasnila resp. nepodložila vhodnými právnymi argumentmi, uvádza, že napadnuté rozhodnutie odporcu má všetky formálne i obsahové náležitosti rozhodnutia v zmysle § 47 Správneho poriadku. Uvedené rozhodnutie správneho orgánu vychádza z dostatočne zisteného skutkového stavu, ktoré je logicky vyhodnotené a riadne právne posúdené.

K ďalším odvolacím námietka navrhovateľky, ktoré prislúchajú iba oprávneným osobám v zmysle zák. č. 503/2003 Z.z. (tzn. spochybňovanie nevydania pozemkov a samotného reštitučného dôvodu), sa Najvyšší súd za tejto situácie nemôže vyjadrovať.

Na základe zisteného skutkového stavu, uvedených právnych skutočností, po vyhodnotení námietok navrhovateľky 1/ Najvyšší súd s osvojením si argumentácie krajského súdu postupom podľa § 219 ods. 2 O.s.p. rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku rozsudku.

O trovách odvolacieho súdneho konania rozhodol Najvyšší súd podľa § 224 ods. 1 v spojitosti s § 250l ods. 2 a § 250k ods. 1 O.s.p., podľa ktorej iba úspešnej navrhovateľke 1/ vzniká právo na úplnú náhradu trov tohto konania.

Najvyšší súd v prejednávanej veci v súlade s ust. § 250ja ods. 2 v spoj. s § 250l ods. 2 O.s.p. rozhodol bez pojednávania, lebo nezistil, že by týmto postupom bol porušený verejný záujem (vo veci prebehlo na prvom stupni súdne pojednávanie, pričom účastníkom bola daná možnosť sa ho zúčastniť), nešlo o vec v zmysle § 250i ods. 2 O.s.p. (úprava reštitučných nárokov je spojená s verejnoprávnymi vzťahmi), v konaní nebolo potrebné v súlade s ust. § 250i ods. 1 O.s.p. vykonať dokazovanie a z iných dôvodov nevznikla potreba pojednávania nariadiť.

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu **nie je** prípustný opravný prostriedok (§ 246c ods. 1 O.s.p.).

V Bratislave 09. novembra 2010

Ing. JUDr. Miroslav Gavalec, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:
Ľubica Kavivanovová